

KRONIKA NAUKOWA

Mateusz Szafranski

Wydział Nauk Pedagogicznych UMK

Sprawozdanie z sympozjum pt.

**POLSKA MYŚL PEDAGOGICZNA II POŁOWY XX WIEKU
I POCZĄTKU XXI WIEKU. STAN BADAŃ –
KIERUNKI POSZUKIWAŃ – PROJEKTY BADAWCZE**

(TORUŃ, 6.12.2016 R.)

W dniu 6 grudnia 2016 r. na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu odbyło się sympozjum pt. *Polska myśl pedagogiczna II połowy XX wieku i początku XXI wieku. Stan badań – kierunki poszukiwań – projekty badawcze*. Organizatorem wydarzenia był Zespół Historii Wychowania przy Komitecie Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, Katedra Historii Myśli Pedagogicznej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i Toruńskie Koło Towarzystwa Historii Edukacji. W spotkaniu wzięli udział reprezentanci 15 ośrodków naukowych, w tym jeden zagraniczny – Papieski Uniwersytet Salezjański w Rzymie.

Uroczystego otwarcia sympozjum dokonała prof. dr hab. Beata Przyborowska, Prorektor ds. Kształcenia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Następnie zebranych gości powitała prof. zw. dr hab. Władysława Szulakiewicz (UMK), Przewodnicząca Zespołu Historii Wychowania przy Komitecie Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk. Spotkanie rozpoczęto od obrad plenarnych, którym prze-

wodniczyły prof. zw. dr hab. Elwira J. Kryńska oraz dr hab. Katarzyna Dormus, prof. UP. Jako pierwsza wystąpiła dr hab. Elżbieta Magiera, prof. US, która zaprezentowała *Stan badań z zakresu historii myśli pedagogicznej w Uniwersytecie Szczecińskim*. W szczególności przedstawiła twórców, kontynuatorów oraz kierunki badań podejmowanych przez szczeciński ośrodek naukowy w zakresie historii myśli pedagogicznej. Jako drugi głos zabral dr hab. Piotr Gołdyn, prof. UAM. Swoje wystąpienie pt. *Pasja jako element kreacji poglądów pedagogicznych na przykładzie pedagogów II Rzeczypospolitej* poświęcił zaprezentowaniu wybranych sylwetek pedagogów II Rzeczypospolitej i ich pasji do badań. Następnie uczestnicy sympozjum wysłuchali referatu dr Barbary Surmy (AI), który został poświęcony *Koncepcji wychowania religijnego dziecka w poglądach Sofii Cavalletti*. Referentka przedstawiła stanowisko odejścia od teoretycznego nauczania dzieci prawd wiary na rzecz kreowania sytuacji, w której dziecko, poprzez własną aktywność, będzie mogło samodzielnie zdobywać nowe doświadczenia i przybliżyć się do Boga, celem lepszego odkrycia znaczenia słowa i znaku. Zaznaczyła, że te założenia są zbieżne z koncepcją pedagogiczną wypracowaną przez Marię Montessori, dzięki czemu dziecko będzie mogło rozwijać się według własnego rytmu pracy i potrzeb. Następnie głos zabrala s. dr hab. Maria Opiela (KUL), która zaprezentowała wyniki prowadzonych badań nad bogatą spuścizną Edmunda Bojanowskiego. Podkreśliła, że należy na nowo odczytywać jego intencje związane z tworzeniem podstaw teoretycznych, praktycznych i organizacyjnych ochron, a także dokonała rekonstrukcji stworzonej przez niego koncepcji pedagogicznej.

Drugą część sympozjum stanowił panel – głosy w dyskusji, który prowadzili dr hab. Janina Kamińska (UW), prof. dr hab. Wiesław Jamarożek (UAM) i dr hab. Grzegorz Michalski, prof. UŁ. Panel rozpoczął wystąpienie prof. zw. dr hab. Elwiry J. Kryńskiej (UwB) i dr Urszuli Wróblewskiej (UwB), w którym zaprezentowane zostały *Badania nad myślą pedagogiczną prowadzone przez historyków wychowania z białostockiego ośrodka uniwersyteckiego*. Prelegentki przedstawiły podejmowane kierunki badań, które koncentrują się wokół dziejów myśli pedagogicznej, organizacji szkolnictwa i polityki oświatowej XX i XXI w. Następnie głos zabrala dr hab. Justyna Gulczyńska, prof. UAM. W wy-

stąpieniu pt. *Myśl pedagogiczna w badaniach poznańskich historyków wychowania* przedstawiła dorobek i osiągnięcia naukowe historyków wychowania z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Przypomniała, że badania prowadzone w poznańskim ośrodku dotyczą m.in. dziejów szkolnictwa XIX i XX w., edukacji dziewcząt, szkolnictwa w okresie międzywojennym i w PRL-u oraz polityki oświatowej, a także wybranych problemów współczesnej oświaty. Z kolei dr Ewa Barnaś-Baran (URz) i dr Elżbieta Dolata (URz) przybliżyły *Badania nad myślą pedagogiczną w szkole rzeszowsko-krakowskiej*. Przedstawiły badania prowadzone przez historyków wychowania z Uniwersytetu Rzeszowskiego, które dotyczą głównie przemian edukacji i wychowania, opieki i wsparcia w XIX i XX w. Następnie dr Anna Haratyk (UWr) podczas wystąpienia pt. *Myśl pedagogiczna jako przedmiot badań naukowych wrocławskiego ośrodka historii wychowania* zapoznała uczestników sympozjum ze stanem badań w zakresie historii myśli pedagogicznej prowadzonych na Uniwersytecie Wrocławskim. Kolejne wystąpienie zostało poświęcone kierunkom badań historyczno-pedagogicznych podejmowanych przez gdańskie środowisko historyków wychowania. Dr Paweł Śpica (UG) przypomniał ich dotychczasowe osiągnięcia naukowe, obecny stan badań, a także wskazał kierunki planowanych działań naukowych. Z kolei dr hab. Katarzyna Dormus, prof. UP, przedstawiła stan badań nad *Galicyską prasą pedagogiczną jako źródle wiedzy o rozwoju polskiej myśli pedagogicznej*. Doceniła znaczenie czasopiśmiennictwa w zakresie popularyzacji wiedzy pedagogicznej oraz upowszechniania dorobku polskiej nauki i oświaty oraz wskazała potrzebę opracowania monografii poświęconej czasopiśmiennictwu pedagogicznemu w Galicji. Kolejny prelegent – ks. prof. dr Mirosław Wierzbicki w wystąpieniu pt. *Nauczyciel – wychowawca w instytucjach salezjańskich. O projekcie badań pedeutologicznych* zaprezentował stan badań na temat nauczyciela-wychowawcy w szkolnictwie salezjańskim. Przedstawił refleksję nad nauczycielem w oparciu o literaturę przedmiotu, podstawy źródłowe oraz ukazał ewolucję zadań nauczyciela we współczesnej szkole salezjańskiej. Ponadto podkreślił, jak ważną rolę pełni nauczyciel-wychowawca w instytucjach salezjańskiej, a także w środowisku lokalnym. Następnie głos zabrały dr Joanna Falkowska (UMK) i dr Dorota Grabowska-Pieńkosz (UMK). W trakcie wystąpienia pt. *Twórcy*

polskiej myśli pedagogicznej w projektach naukowych toruńskich historyków wychowania przybliżyły sylwetki twórców prowadzących badania w zakresie historii wychowania, których kierunki podejmowanych badań zależne były od ich wykształcenia i zainteresowań naukowych, a także od zmian strukturalnych, jakie pojawiły się w ośrodku toruńskim. Ostatnie wystąpienie w panelu wygłosiła dr hab. Janina Kamińska (UW). W referacie pt. *Potrzeby badawcze nad dziejami myśli pedagogicznej XIX i XX wieku. Aktualne badania Zakładu Historii Oświaty i Wychowania UW* zaprezentowała słuchaczom sympozjum stan badań prowadzonych na Uniwersytecie Warszawskim, a także wskazała kierunki poszukiwań badawczych w zakresie dziejów oświaty.

Poza tym w sympozjum wzięli udział: dr hab. Jerzy Kochanowicz, prof. DSW; dr hab. Joanna Król, prof. US; dr hab. Iwonna Michalska, prof. UŁ; prof. zw. dr hab. Eleonora Sapia-Drewniak; o. dr Andrzej Paweł Bieś; dr Aneta Bołdyrew; dr Joanna Cukras-Stelągowska; dr Anna Królikowska; dr Wiesław Partyka; dr Beata Topij-Stempińska, mgr Łukasz Kalisz.

Podczas sympozjum zaprezentowano główne kierunki badań nad polską myślą pedagogiczną prowadzone w różnych ośrodkach akademickich w II połowie XX i na początku XX w. Przypomniano zasługi założycieli i ich kontynuatorów w zakresie historii oświaty i wychowania oraz przedstawiono projekty badawcze podejmowane przez współczesnych historyków wychowania w ośrodkach uniwersyteckich. Zastanawiano się m.in. nad możliwością łączenia się w większe grupy badawcze celem realizacji większych projektów naukowych, wprowadzenia przedmiotu „polska myśl pedagogiczna” w systemie kształcenia wyższego, a przede wszystkim, jak każdy z uczestników sympozjum rozumie i interpretuje pojęcie polskiej myśli pedagogicznej. Na zakończenie wręczono certyfikaty zasłużonym członkom Zespołu Historii Wychowania przy Komitecie Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk.